

Välis- ja sisehindamine koolieelses lasteasutuses

Pärje Ülavere

Haridus- ja Teadusministeerium

Välishindamisosakond

09. aprill 2019

Välishindamine

Järelevalve

Seire

Nõustamine

Uuringud

Tasemetööd

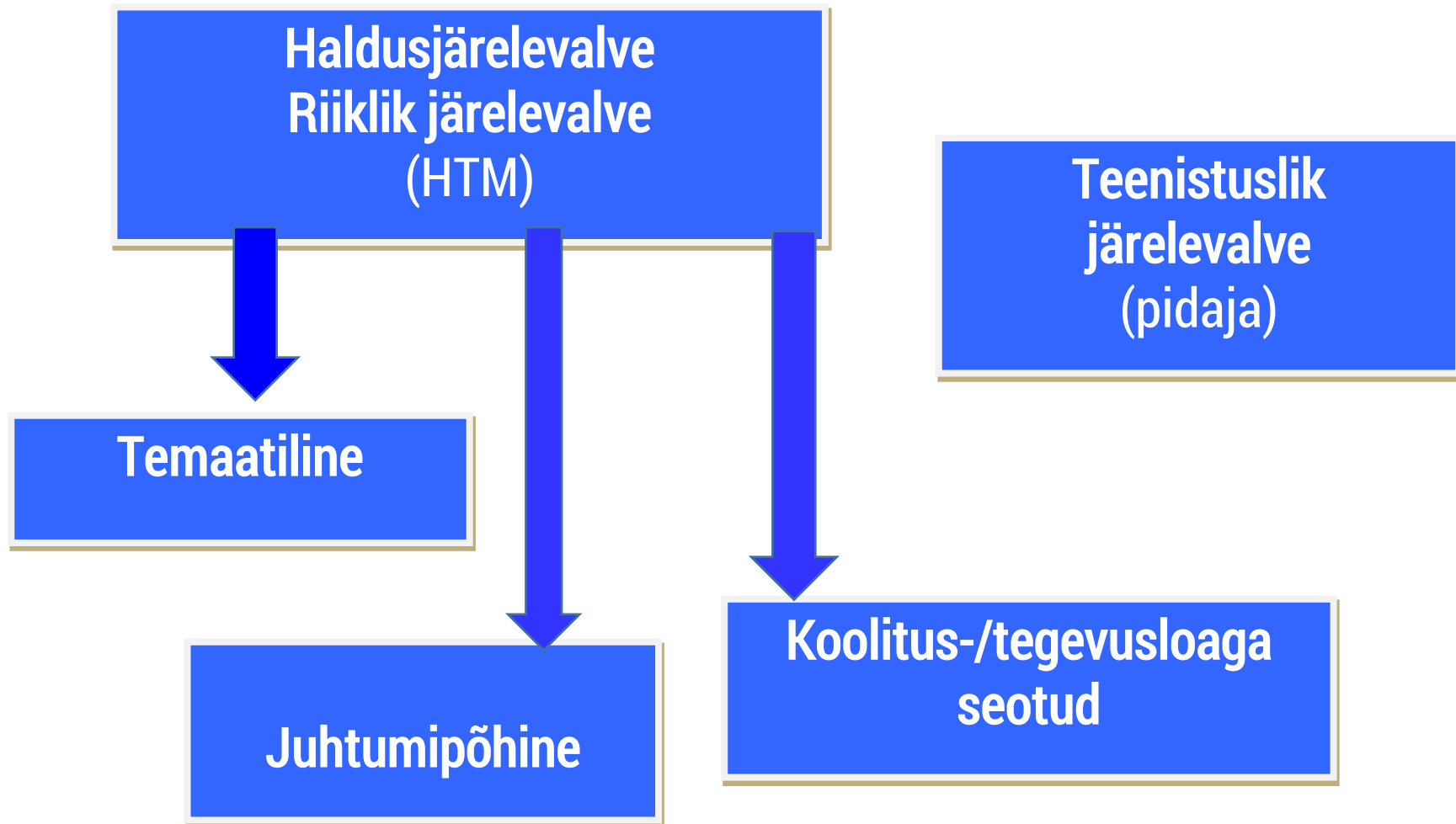
Rahuloluküsitlused

Eksamid

Andmebaasid

...

Haldusjärelevalvet lasteasutuste ja nende pidajate tegevuse õiguspärasuse üle teostab Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi *järelevalveasutus*) eesmärgiga tagada alushariduse kättesaadavus ja sellele võrdsetel alustel juurdepääsetavus, õppe ja kasvatuse korraldamine ning selle kvaliteet ja tulemuslikkus (KELS § 28)

Pidaja kaasamine

pöördumiste
lahendamine

infovahetus:
teabepäevad,
märgukirjad

tegevus-
/koolituslubade
järelevalve
(vestlus)

koolitused

järelevalves vestlus
pidajaga

...

Tähelepanekud temaatilisest järelevalvest

Temaatilise järelevalve eesmärk oli hinnata, kuidas toimub lasteasutustes sisehindamine, kuidas on lasteasutuse sisehindamisel selgitatud välja lasteasutuse tugevused ning parendusvaldkonnad ja kuidas on lasteasutuse arengukava koostamisel arvestatud sisehindamise tulemustega. Lähema vaatluse all oli, kuidas on sisehindamisel analüüsitud ning milliseid tegevusi on sisehindamise tulemustest lähtuvalt planeeritud laste kõne arengu toetamiseks (sh eesti keele kui teise keele õppimise toetamiseks) ja logopeedilise toe pakkumiseks.

Järelevalve läbiviimine

Haldusjärelevalves vesteldi lasteasutuse direktori, õppealajuhataja, pidaja esindajaga, pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu esindajatega ning logopeedi ja eesti keele õpetajaga. Tutvuti lasteasutuse dokumentatsiooni ja õpikeskkonnaga ning võrreldi lasteasutuses olevate dokumentide andmeid tegeliku olukorra ja EHISesse tehtud sissekannetega (pedagoogide kvalifikatsiooni vastavus nõuetele).

Järelevalves analüüsi järgmisi dokumente ning nende omavahelist seost:

- Sisehindamise kord
- Sisehindamise aruanne
- Arengukava
- Õppeaasta tegevuskava
- Õppekava

Ruus, E. *Ülevaade temaatilisest järelevalvest koolieelsetes lasteasutustes. Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2017/2018. õppeaastal* (lk 11-14).

https://www.hm.ee/sites/default/files/ulevaade_haridussusteemi_valishindamisest_2017-2018_oa.pdf.pdf

Sisehindamise kord

- Lasteasutuse sisehindamise läbiviimise korra kehtestab lasteasutuse direktor (KELS § 24² lg 2).
- Õigusaktidega on lasteaedadele jäetud sisehindamise korra loomisel suur paindlikkus, et igas lasteaias oleks võimalik luua organisatsiooni vajadustele kõige paremini vastav sisehindamissüsteem. Iga lasteasutus saab ise otsustada, milline on sisehindamise kord ning millised on hindamiseks sobilikud meetodid.
- Meeskonna kaasamine sisehindamise korra loomisesse annab meeskonna liikmetele võimaluse oma ideedega protsessi panustada ning juhtkonnale kindluse, et korra rakendajad mõistavad selle olemust. Sisehindamise kord peaks olema dokument, millest iga meeskonna liige saab teada, milline on sisehindamissüsteem ning tema ja kolleegide roll selles.
- Lasteaedades on oluline sisehindamise kord aeg-ajalt üle vaadata ning vajadusel viia sisse muudatused.

Sisehindamine

Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteasutuse järjepidev areng, selgitades välja lasteasutuse tugevused ning parendusvaldkonnad, millest lähtuvalt koostatakse arengukava tegevuskava. Nimetatud eesmärgist lähtuvalt analüüsitakse lasteasutuse sisehindamisel õppe- ja kasvatustegevust ja juhtimist ning hinnatakse nende tulemuslikkust (KELS § 24² lg 1).

Sisehindamise tulemusena selguvad lasteaiategevuse tugevused ja parendusvaldkonnad ning koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt tuleb need välja tuua sisehindamise aruandes. Järelevalvetes vaadeldud sisehindamise aruannetes oli lasteasutuse tugevuste ning arendusvaldkondade väljatoomise nõue täidetud.

Järelevalves selgus, et lasteaiad koostavad lisaks sisehindamise kolme aasta kokkuvõtvale aruandele ka aruandeid ühe aasta sisehindamise tulemuste kohta (vahearuandeid). See võimaldab teha kokkuvõtteid ka lühemate perioodide kohta ning nende põhjal omakorda järeltõlge kolmeaastase perioodi kohta.

Sisehindamise aruanne

Lasteasutus koostab sisehindamise aruande vähemalt üks kord kolme õppeaasta jooksul. Aruandes tuuakse välja lasteasutuse tegevuse tugevused ja parendusvaldkonnad. Sisehindamise aruanne kooskõlastatakse lasteasutuse hoolekoguga ja lasteasutuse pidajaga ning aruande kinnitab lasteasutuse direktor (KELS § 24² lg 3).

Lasteasutuse tugevused ja parendusvaldkonnad peaksid ilmnema sisehindamisel analüüsitud andmetest. Sisehindamise aruandest peaks nähtuma, kuidas tugevused ja parendusvaldkonnad leiti: milliste andmete põhjal, kuidas toimus analüüs ning mil viisil jõuti järelduseni, et just vastav valdkond on lasteasutuses tugev või vajab parendamist.

Sisehindamise aruandes välja toodud lasteasutuse tegevuse tugevused ja parendusvaldkonnad on omakorda sisendiks arengukava tegevuskava koostamisel.

Arengukava

- KELSi § 91 lg 1 kohaselt peab lasteaed koostama koostöös hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga järjepideva arengu tagamiseks arengukava. Kõigis järelevalvetes vaadeldud lasteaedades oli kehtiv arengukava. Arengukavas on määratud lasteasutuse arenduse põhisuunad ja -valdkonnad ning tegevuskava kolmeks aastaks ja arengukava uuendamise kord.
- Arengukava sisend peaks tulenema sisehindamisest.
- Arengukavas toodud parendusvaldkonnad peaks olema seoses sisehindamisel leitud parendusvaldkondadega.

Õppeaasta tegevuskava

Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määruse nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“ § kohaselt on lasteaia tegevuskava lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alane kohustuslik dokument, milles määratletakse ühe õppeaasta tegevuskava, lähtudes arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise õppeaasta sisehindamise tulemustest.

Lasteasutuse tegevuskava kinnitab lasteasutuse direktor enne õppeaasta algust.

Õppeaasta tegevuskava peaks olema arengukava rakendusakt, selles peaksid olema planeeritud arengukavas toodud tegevused täpsemalt.

Arengukava eesmärgid on aluseks õppeaasta tegevuskava eesmärkidele.

Õppekava

- Õppekava üldosa ning keele ja kõne valdkonna kohta andis järelevalves hinnangu SA Innove. Järelevalves hinnatud õppekavad olid vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga. Õppekavade hinnangutes oli välja toodud järgmised positiivsed tähelepanekud:
- Esiletõstmist väärib laste üldpädevuste arendamist toetavate lisavõimaluste kirjeldamine läbi õuesõppe; lasteasutuses loodud toetav õppekeskkond (laste köök, robotika võimalused, SMART-töötuba); tervise edendamine ja koostöö lapsevanematega.
- Õppekavas on lastevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus põhjalikult lahti kirjutatud, õppekavas toodud ülevaatest on aru saada, et lasteasutuse meeskond on lapsevanematega koostööst väga huvitatud ja loonud koostöö sujuvamaks toimimiseks mitmeid võimalusi.
- Lasteasutuse õppekava on koostatud korrektselt, dokument on selge ja täpse ülesehitusega ning eeskujuliku keelekasutusega.

Soovituslikud parendustegevused

- Vaadata üle sisehindamise kord ja veenduda, et see vastab lasteaia tegelikele vajadustele ning selle alusel tehakse sisehindamist. Vajadusel uuendada sisehindamise korda, järgides sisehindamise korra kehtestamise nõudeid. Kaasata sisehindamise korra uuendamise protsessi kogu meeskond.
- Kui lasteaias koostatakse sisehindamise vahearuandeid, siis määratleda, mis on nende eesmärk sisehindamise süsteemis ning kuidas need suhestuvad sisehindamise aruandega.
- Lasteaia tegevuse tugevuste ja parendusvaldkondade leidmisel tugineda tõenduspõhiste alustele ning nende leidmise aluseks olnud analüüs esitada läbipaistvuse ja järjepidevuse tagamiseks sisehindamise aruandes.
- Analüüsida sisehindamisel lastele tugiteenuste pakkumist: kas need on tagatud kõigile abivajajatele, milline on nende tulemuslikkus ning mida saab lasteaias teha tulemuslikkuse suurendamiseks.
- Kasutada sisehindamise tulemusi sisendina arengukava koostamisel.
- Arvestada arengukavas esitatud eesmärkide ja arengukava tegevuskavaga õppeaasta tegevuskava koostamisel.

Eesti alushariduse tugevused

Professionaalsed alushariduse juhid ja õpetajad

Süsteemne enesehindamine

- Sisehindamise kord
- Sisehindamine
- Sisehindamise aruanne

Süsteemne arendustegevus

- Arengukava
- Õppeaasta tegevuskava

Riiklik õppekava

- Lasteasutuse õppekava, lapsest lähtuv ja mänguline õpe, muusika- ja liikumine jne.

Alushariduse ja PISA tulemuste seos

PISA (OECD Programme for International Student Assessment) uuring näitab, et 15-aastaselt saavutasid kõrgemad tulemused matemaatikas need õpilased, kes olid käinud vähemalt ühe aasta enne kooli koolieelses lasteasutuses.

Õpilastel, kes ei olnud käinud koolieelses lasteasutuses, oli kolm korda suurem võimalus saavutada madalamad tulemused võrreldes nendega, kes olid käinud koolieelses lasteasutuses.

OECD (2016), *Low-Performing Students: Why They Fall Behind and How to Help Them Succeed*, PISA, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264250246-en>.

Proposal for a COUNCIL RECOMMENDATION on High Quality Early Childhood Education and Care Systems (tööversioon)

Abimaterjal HTMi veebilehel

Haridusasutuse juhi kompetentsimudel <https://www.hm.ee/et/node/9172>

Juhend dokumentide vormistamiseks koolieelsetes lasteasutustes
2018, <https://www.hm.ee/et/valishindamine>

Sisehindamine - tõenduspõhine koolijuhtimine
<https://www.hm.ee/sites/default/files/dokument.pdf>

[Arengukava põhimõtted ja meetodid. Abimaterjal arengukava koostamiseks.](https://www.hm.ee/sites/default/files/arengukava_pohimotted_ja_meetodid_09_01_2019.pdf)
https://www.hm.ee/sites/default/files/arengukava_pohimotted_ja_meetodid_09_01_2019.pdf

Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2017/2018. õppeaastal
https://www.hm.ee/sites/default/files/ulevaade_haridussusteemi_valishindamisest_2017-2018_oa.pdf.pdf

Täna kuulamast!

Pärje Ülavere
parje.ylavere@hm.ee
53 46 44 48